

Obliczenie rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych przez Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych z wykorzystaniem wskaźnika ROE

Przedstawiony przykład dotyczy obliczenia rekompensaty w ZUO Sp. z o.o. za 2020 rok. Dotyczy spółki będącej w 100% własnością gminy z którą ma zawartą umowę wykonawczą na lata 2014 ÷ 2033.

Sposób obliczenia i wypłaty rekompensaty zawarty jest w tej umowie. Rekompensata jest formą pomocy publicznej udzielonej ZUO z tytułu świadczenia usług w gospodarce odpadami.

Celem obliczenia rekompensaty jest:

- Weryfikacja zasadności udzielenia dofinansowania z funduszy unijnych oraz zastosowanych cen i opłat za przyjęcie odpadów zatwierdzanych przez gminę.
- Wykazanie, że nie występuje nadmierne wynagrodzenie Zakładu Utylizacji Odpadów powodujące konieczność zwrotu nadwyżki środków do gminy.

Prowadzenie gospodarki odpadowej w gminie (w tym obliczenie rekompensaty) reguluje szereg przepisów z których najważniejsze wymieniono poniżej:

- Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach z dnia 13 września 1996 r (tekst jednolity Dz.U. z 2021 r. poz. 888;
- „Wytyczne w zakresie reguł dofinansowania programów operacyjnych podmiotów realizujących obowiązek świadczenia usług publicznych w ramach zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego w gospodarce odpadami” wydane przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (MRR/H/24(3)07/2012);
- „Wytyczne w zakresie reguł dofinansowania z programów operacyjnych podmiotów realizujących obowiązek świadczenia usług w ogólnym interesie gospodarczym w ramach zadań własnych samorządu gminy w gospodarce odpadami komunalnymi” wydanymi przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju z dnia 22 września 2015 r. – sygnatura MIiR/H/2014-2020/28(1)10/2015;
- „Wytyczne w zakresie zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód i projektów hybrydowych na lata 2014 ÷ 2020” wydanymi przez Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju z dnia 10 stycznia 2019 r. - sygnatura: MIiR/2014-2020/7(3);
- Wytyczne Ministerstwa Rozwoju Regionalnego Podstawowe elementy umowy o świadczenie usług publicznych (umowy wykonawczej) w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi – Warszawa z marca 2010 r. i z lipca 2012 roku;

Obliczenie rekompensaty z wykorzystaniem IRR:

Wytyczne z 2012 roku (sygnatura MRR/H/24(3)07/2012) i z 2015 roku (sygnatura MIiR/H/2014-2020/28(1)10/2015) preferują obliczenie rekompensaty z wykorzystaniem IRR - wewnętrznej stopy zwrotu jaką osiąga przedsiębiorstwo z zainwestowanego kapitału w całym okresie powierzenia. Wartość graniczna IRR ustalana jest na podstawie stopy SWAP z roku poprzedzającego obliczenie rekompensaty powiększonej o 1,0%.

Wewnętrzna stopa zwrotu IRR obliczana jest na podstawie podstawowych sprawozdań finansowych: rachunku zysków i strat, sprawozdania z przepływów pieniężnych oraz bilansu z okresu poprzedzającego wykonanie obliczenia oraz prognozy tych sprawozdań dla pozostałego okresu obowiązywania umowy o świadczenie usług publicznych.

Obliczenia rekompensaty z wykorzystaniem ROE:

Obliczenie wysokości rekompensaty dla ZUO przy użyciu wskaźnika ROE zostało zaakceptowane przez NFOŚiGW.

ROE – (ang. Return on Equity – zwrot z kapitału własnego) – wskaźnik rentowności oznaczający ile zysku netto udało się wygospodarować spółce z kapitałów własnych. Jest to relacja zysku netto do kapitałów własnych.

W przytoczonym przykładzie obliczenia rekompensaty maksymalna wartość ROE wynosi 6,0%. W przypadku, gdy ROE przekroczy 6,0% ZUO jest zobowiązane zwrócić nadwyżkę finansową do budżetu gminy (udziałowcy Spółki) z tym, że zalecane jest w takim przypadku okresowe obniżenie opłat pobieranych od użytkowników usług publicznych.

Wskaźnik ROE oblicza się według wzoru:

$$\text{ROE} = \frac{\text{zysk netto}}{\text{średni stan kapitału własnego}} \times 100\%$$

Wynik obliczenia rekompensaty z wykorzystaniem wskaźnika ROE dla 2020 roku przedstawiono w poniższych tabelach.

Obliczenie przychodów ze sprzedaży dla ROE = 6,0% przedstawiono w tabeli Nr 1:

Tabela 1 Obliczenie przychodów ze sprzedaży dla ROE = 6,0% (2014 ÷ 2033)

Wyszczególnienie	Jedn.	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2033
Przychody ze sprzedaży	[tys.zł]	18.870	19.644	21.110	21.456	24.531	25.477	26.551	29.027	32.404	38.236
Korekta przychodów dla uzyskania ROE = 6,0%	[tys.zł]	1.349	1.126	1.374	1.464	2.976	1.276	1.509	1.714	511	1.081
Koszty operacyjne	[tys.zł]	20.175	21.039	22.897	23.286	28.029	27.393	28.737	31.291	33.731	38.538
Pozostałe przychody operacyjne	[tys.zł]	2.171	2.317	2.332	2.594	2.336	2.325	2.333	2.192	2.477	1.435
Pozostałe koszty operacyjne	[tys.zł]	108	33	54	388	57	43	78	137	141	183
Przychody finansowe	[tys.zł]	137	81	90	70	49	61	29	29	29	31
Koszty finansowe	[tys.zł]	661	493	337	285	237	183	118	91	90	0
Zyski nadzwyczajne	[tys.zł]	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Straty nadzwyczajne	[tys.zł]	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zysk brutto	[tys.zł]	1.582	1.602	1.618	1.624	1.570	1.520	1.489	1.442	1.460	2.061
Podatek dochodowy	[tys.zł]	301	304	307	309	298	289	283	274	277	392
Zysk netto	[tys.zł]	1.281	1.297	1.311	1.315	1.272	1.231	1.206	1.168	1.183	1.670
[Zysk/strata brutto]/[sprzedaż]	[%]	7,82%	7,71%	7,20%	7,09%	5,71%	5,68%	5,31%	4,69%	4,44%	5,24%
[Zysk/strata netto]/[sprzedaż]	[%]	6,34%	6,25%	5,83%	5,74%	4,62%	4,60%	4,30%	3,80%	3,59%	4,25%
Kapitał własny	[tys.zł]	21.353	21.621	21.845	21.924	21.199	20.515	20.101	19.467	19.715	27.830
ROE	[%]	6,00%	6,00%	6,00%	6,00%	6,00%	6,00%	6,00%	6,00%	6,00%	6,00%

Źródło: Opracowanie własne

Sprawdzenie przekroczenia dopuszczalnej rekompensaty w latach 2014 ÷ 2033 przedstawiono w tabeli Nr 2:

Tabela 2 Sprawdzenie przekroczenia dopuszczalnej rekompensaty (2014 ÷ 2033)

Wyszczególnienie	Jedn.	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2033
Zysk netto z RZiS	[zł]	160.557	375.552	146.630	86.579	-1.554.094	160.531	-83.261	272.043	768.675	794.101
ROE	[%]	0,75%	1,74%	0,67%	0,39%	-7,33%	0,78%	-0,41%	-1,40%	3,90%	2,85%
Czy występuje przekroczenie ROE = 6,0%	[bezw.]	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie

Źródło: Opracowanie własne

Podsumowanie wyników

Zestawienie uśrednionych wskaźników ROE zawiera tabela Nr 3:

Tabela 3 Zestawienie uśrednionych wskaźników ROE

Wyszczególnienie	Jedn.	Wartość średnia	Wartość max
ROE	[%]	1,65%	4,51%

Źródło: Opracowanie własne

Wyniki obliczeń rekompensaty pozwalają na sprecyzowanie następujących wniosków:

- Wskaźnik ROE w okresie na który zawarta została umowa kształtuje się poniżej dopuszczalnej wartości 6,0%.
- ZUO w rozpatrywanym okresie nie osiągał nadmiernych zysków – ROE w roku 2020 = - 0,41%. Wartość graniczna ROE z uwzględnieniem rozsądnego zysku wynosi 6,0%.
- W latach 2014 ÷ 2020 rekompensata roczna nie przekroczyła 15,0 mln EUR.

Zastosowanie wskaźnika ROE pozwala na określenie w sposób jednoznaczny nadwyżki bądź niedoboru rekompensaty w okresie rocznym. Z tabeli nr 2 wynika, że w latach 2014 ÷ 2020 występował niedobór rekompensaty spowodowany zatwierdzeniem przez gminę cena za odbiór odpadów na zaniżonym poziomie (w 2020 roku niedobór rekompensaty wynosił 1,51 mln zł). Efektem takiego postępowania jest niedobór środków finansowych na realizację inwestycji odtworzeniowych i modernizacyjnych. Większość ZUO boryka się z tym problemem i nie znam przypadku w którym doszło do wyrównania niedoboru rekompensaty. Sprawdza się zasada, że w przedsiębiorstwach samorządowych polityka wygrywa z ekonomią.

Marian Głowicki

18.02.2022 r.